

N:o 26.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1898, kl. 11 f. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående arfvodet för kontroll vid denaturering af bränvin.

(2:a A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 125, föreslår herr *K. F. G. Almqvist*, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t an hålla, det täcktes Kongl. Maj:t förordna om sådan förändrad bestämmelse i 14 § af kongl. förordningen den 30 november 1894 angående denaturering af bränvin, att det nu bestämda arfvodet till kontrollanten nedsättes eller begränsas till visst maximibelopp per år.

Till stöd för nämnda förslag anför motionären:

»Genom kongl. förordningen den 1 juni 1894 stadgas, att afgiften för denaturering af bränvin skall utgå med två (2) öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka, samt genom förordningen den 30 november samma år, att kontrollanten åtnjuter af staten såsom arfvode samt ersättning för rese- och expeditjonskostnader dels 300 kronor per år, dels ock ett öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka, som af honom denaturerats.

Enligt förut gällande bestämmelser åtnjöt kontrollanten 2,5 öre för hvarje liter bränvin, som denaturerats, dock att för kalenderår arfvodet

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 5 Saml. 1 Afd. 23 Häft. (N:o 26.)

till en och samma kontrollant ej fick för något denatureringsställe utgå med högre belopp än 1,200 kronor.

Sålunda har genom nu gällande föreskrift kontrollantens arfvode visserligen nedsatts från förut utgående 2,5 öre till 1 öre för hvarje liter bränvin, som denatureras, men deremot saknas i nuvarande förordning den förut gällande bestämmelsen om en maximiersättning per år till en och samma kontrollant.

Skäl synes emellertid förefinnas antingen att nedsätta det till kontrollanten nu utgående arfvodet, eller ock att återinföra den förra bestämmelsen om ett visst maximibelopp, utöfver hvilket arfvodet icke finge öfverskridas.

Af tillgängliga uppgifter inhemtas nemligen, att vid statens krutbruk i Åker under förlidet år erlagts för denaturering vid elfva särskilda förrättningar af tillhoppa 210,571,1 liter bränvin en afgift af 4,211 kronor 42 öre, deraf halfva beloppet eller 2,105,71 kronor i arfvode tillfallit förrättningsmannen. Denna har således för endast elfva förrättningsdagar bekommit, förutom ett årsarfvode af 300 kronor, den betydande ersättningen af 2,105 kronor 71 öre.

Statsverket, som i detta fall har att utbetala arfvodet, måste således vidkännas en kostnad, som icke kan anses stå i rimligt förhållande till det därför nedlagda arbetet; och fall torde förekomma, då jemväl enskilde drabbas af en afgift för denaturering, som icke kan anses skälig.

Uppenbart torde därför vara, att nu gällande författning, angående ersättning till kontrollanten, bör erhålla en förändrad lydelse i sådan rigtning, att den till kontrollanten utgående ersättningen antingen nedsättes eller åtminstone begränsas till ett visst maximibelopp.»

För tillkomsten af den i ämnet gällande lagstiftningen anser sig utskottet till en början böra lemna följande redogörelse.

Då den senare Riksdagen år 1887, på förslag af Kongl. Maj:t, medgaf denaturering af bränvin för tekniskt och vetenskapligt behof, lemnades Kongl. Maj:t bemyndigande att föreskrifva de vilkor och den kontroll, under hvilka dylik denaturering finge försiggå. Vid 1890 års riksdag utsträcktes denatureringsrätten, i det att denaturering af bränvin då tilläts jemväl för bränsle, lysmateriel och andra hushållsändamål, hvarest Kongl. Maj:t i kraft af Riksdagens dertill lemnade bemyndigande den 10 oktober 1890 utfärdade förordning angående denaturering af bränvin, hvilken förordnings bestämmelser till större delen

fortfarande tillämpas. Enligt nämnda förordning skall denaturering verkställas och tillsyn å förordningens efterlefnad utöfvas af erforderligt antal kontrollanter, hvilka för högst ett år i sänder förordnas af chefen för kongl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå. Beträffande den ersättning, som härför tillkommer kontrollant, stadgades i 14 § af förordningen, att kontrollant skulle af staten åtnjuta såsom arfvode samt ersättning för rese- och expeditjonskostnader 2,5 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka, som af honom denaturerats; dock att för kalenderår arfvodet till en och samma kontrollant ej finge för något denatureringsställe utgå med högre belopp än 1,200 kronor. I sammanhang med Riksdagens ofvanomförmälda beslut om utsträckning af denatureringsrätten anhöll Riksdagen, »det täcktes Kongl. Maj:t, så snart erfarenhet vunnits om den omfattning, i hvilken denaturering af bränvin förekommer, för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser om den afgift, som skall för dylik denaturering erläggas». Till följd af denna Riksdagens anhållan framlade Kongl. Maj:t vid 1894 års riksdag förslag om nedsättning af denatureringsafgiften från 3 öre för hvarje liter denaturerad bränvin af normalstyrka, med hvilket belopp densamma ditintills utgått, till 2 öre, och blef detta förslag på bevillningsutskottets hemställan af Riksdagen bifallet. I den skrifvelse, hvari Riksdagen tillkännagaf detta sitt beslut, framhöll Riksdagen, att de kontrollantsarfvoden, hvilka blifvit för denaturering af bränvin under åren 1891, 1892 och 1893 utbetalde, syntes Riksdagen väl höga samt att önskvärdt vore, om en minskning i och en jemnare fördelning af nämnda arfvoden kunde ega rum. I anledning häraf utfärdade Kongl. Maj:t den 30 november 1894 ändrade föreskrifter rörande kontrollanternas arfvoden; och utgå nämnda arfvoden numera dels med 75 kronor för hvarje qvartal, hvarunder kontrollant verkställt denaturering, dels ock med 1 öre för hvarje liter bränvin af normal styrka, som af honom denaturerats.

Under de år, denaturering af bränvin varit medgifven, har bränvin denaturerats till de myckenheter, som angifvas i följande tabell, i hvilken jemväl upptagits denatureringsavgifterna och kontrollanternas arfvoden äfvensom statsverkets behållna andel af denatureringsavgifterna:

År.	Denaturerad bränvin. l. af n. st.	Denaturerings- avgift. Kr.	Kontrollants- arfvode. Kr.	Statsverkets behållning. Kr.
1888	725,575,8	19,695,75 *)	18,384,70 *)	1,311,05
1889	797,525,2	24,186,05 *)	22,573,65 *)	1,612,40
1890	966,390,3	27,645,52 *)	25,802,48 *)	1,843,04
1891	1,152,104,2	34,563,06	22,836,12	7,797,12
1892	1,120,646,4	33,619,34	20,348,33	9,413,50
1893	1,207,730,4	36,231,91	21,027,70	11,449,44
1894	1,424,535,0	42,736,05	27,489,69	11,253,76
1895	1,638,183,3	32,763,66	20,356,78	8,013,15
1896	1,880,708,9	37,614,17	22,782,41	10,059,81
1897	2,138,604,3	42,772,08	25,136,06	12,536,62

I likhet med motionären finner utskottet de till kontrollanterna för denaturering af bränvin utbetalda arfvodena fortfarande väl höga i jämförelse med det arbete, som af kontrollanten kräfvades, hvadan önskvärdt vore, att en minskning af desamma kunde ega rum. Ej heller kan den af 1894 års Riksdag åsyftade jemnare fördelningen af nämnda arfvoden anses hafva vunnits genom de senast i ämnet utfärdade bestämmelserna. På sätt af bifogade, från kongl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå utskottet tillhandakomna tabell framgår, hafva kontrollantsarfvodena under år 1897 uppgått till ej mindre än 25,136 kronor 6 öre. Fördelas detta belopp på de af kontrollanterna under året verkställda 476 denatureringsförrättningarna, uppgår den af kontrollant för hvarje förrättning uppburna ersättningen i medeltal till 52 kronor 80 öre, under det att i de särskilda denatureringsdistrikten densamma vexlar från högst 208 kronor 47 öre i Södermanlands läns denatureringsdistrikt till lägst 32 kronor 20 öre i Blekinge läns denatureringsdistrikt. Utskottet håller före, att den ersättning, som bör tillkomma kontrollant vid denaturering af bränvin, kan bestämmas på ett ändamålsenligare sätt och till lägre belopp, än nu är stadgad, utan att derigenom betryggandet af statens rätt skulle på något sätt förminska. Att på sätt motionären föreslagit bestämma ett maximibelopp, utöfver

*) Denatureringsavgiften och kontrollantsarfvodet beräknades enligt under åren 1888—1890 gällande bestämmelser efter den myckenhet denaturerad bränvin, som under året användts och för hvilken därför afräkningsbevis utfärdats för skatterestitution.

hvilket kontrollantens arfvode för hvarje denatureringsställe ej finge stiga, synes dock utskottet mindre lämpligt. Det nuvarande sättet för bestämmande af kontrollants arfvode torde böra bibehållas med den förändring, att den efter antalet liter denaturerad bränvin bestämda ersättningen beräknades efter en fallande skala. Härigenom skulle förekommas, att arfvodet vid de denatureringsställen, der större mängd bränvin för hvarje gång denatureras, blefve oskäligt högt. En minskning af kontrollantsarfvodet skulle jemväl nedbringa kostnaden för denaturerings verkställande, och då någon behållning för statsverket ej är med denatureringsafgiften afsedd att vinnas, skulle derigenom en nedsättning i denatureringsafgiften möjliggöras. Priset å denaturerad bränvin ställer sig, efter hvad utskottet inhemtat, för närvarande vida högre i Sverige än i Tyskland och Danmark, i hvilka sistnämnda länder bruket af denaturerad bränvin fördenskull är mera utbredt. Om priset å denaturerad bränvin kunde här i landet sättas lägre, än nu är händelsen, hvilket en nedsättning af denatureringsafgiften antagligen skulle hafva till följd, komme denaturerad bränvin helt visst att jemväl här vinna ökad användning till såväl rent tekniska som hushålls- och andra ändamål, hvilket vore, enligt utskottets åsigt, i många hänseenden önskvärdt.

Slutligen torde kunna ifrågasättas, huruvida icke denatureringen af bränvin vid Åkers krutbruk skulle utan särskild kostnad för staten kunna verkställas af någon bland dess vid bruket anstälde tjänstemän.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Riksdagen, med anledning af ifrågavarande motion och de af kongl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå lemnade uppgifter angående de kontrollantsarfvoden, som blifvit för denaturering af bränvin i de särskilda denatureringsdistrikten under år 1897 utbetalda, måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfver-

vägande, huruvida icke en ytterligare nedsättning i och en jemnare fördelning af nämnda arfvoden lämpligen kunde ega rum.

Stockholm den 21 april 1898.

På bevillningsutskottets vägnar:

WERNER G. VON SCHWERIN.

Herr *Cavalli* har låtit anteckna, att han icke inom utskottet deltagit i behandlingen af förevarande ärende.

Bilaga.

Bevillingsutskottets Betänkande N:o 26.

1897 Distrikt.	Antal denaturerings- ställen.	Antal denaturerings- förrättningar.	Denaturerad bränvin, liter af normal- styrka.	Kontrollantsarfvode.			Vittnes- ersättning.	Antal vittnen, deri ej in- räknade bränneri- kontrollörer.
				Arvode af staten.	Arvode efter 1 öre pr liter.	Summa.		
Stockholms stad.....	21	92	414,454,1	300	4,144 54	4,444 54	986 —	1
Stockholms län.....	1	30	308,501,6	¹⁾ 187,50	3,085 02	3,272 52	450 —	1
Södermanlands län.....	1	11	210,571,1	¹⁾ 187,50	2,105 71	2,293 21	165 —	1
Upsala län.....	3	17	45,301,9	300	453 02	753 02	110 65	1
Östergötlands län.....	3	5	32,040,0	225	320 40	545 40	46 —	2
Jönköpings län.....	1	29	131,534,8	300	1,315 35	1,615 35	— —	—
Kalmar län.....	1	4	4,027,0	300	40 27	340 27	20 40	1
Blekinge län.....	3	34	79,464,9	300	794 65	1,094 65	387 60	1
Kristianstads län.....	3	81	234,372,5	300	2,343 73	2,643 73	1,062 75	1
Malmöhus län.....	16	111	423,003,1	300	4,230 03	4,530 03	1,261 75	7
Göteborgs och Bohus län.....	6	44	198,185,0	300	1,981 85	2,281 85	447 30	1
Elfsborgs län.....	2	9	21,318,1	300	213 18	513 18	105 20	2
Skaraborgs län.....	3	6	32,327,7	300	323 28	623 28	56 75	1
Gotlands län.....	1	3	3,502,5	150	35 03	185 03	— —	—
	65	476	2,138,604,3	3,750	21,386 06	25,136 06	5,099 40	20

Ann.: ¹⁾ Stockholms och Södermanlands län utgjorde till den 1 oktober ett distrikt; det för denna tid belöpande arvodet 225 kronor har lika fördelats för de båda länen.